

Krinolinenens historia

Återutgivning av text från 1889

En publikation från
e-boksbiblioteket.se

Krinolinenens historia.

Återutgivning av text från 1889

Redaktör Mikael Jägerbrand

ISBN 978-91-7757-499-6

Copyright © 2019 Mikael Jägerbrand / Virvelvind Förlag, Lysekil.

Den här e-boken ges ut av E-boksbiblioteket Förlag (imprint)

Mer info: www.e-boksbiblioteket.se

Förord

I den här e-boken får du veta mer om det galna klädesplagget krinolinen - och dess historia.

Du får veta spännande fakta om några av de många kungligheter som bar plagget.

Och lite pikar mot den drottning som sägs vara den främsta förespråkaren.

Du får också flera intressanta illustrationer på krinoliner under dess flera hundra år långa historia.

Den här texten publicerades ursprungligen i augusti år 1889 i tidskriften "Ny Illustrerad Tidning" med rubriken "Till krinolinen historia". Texten publicerades anonymt.

Eftersom den här texten skrevs på 1800-talet så innehåller den mått, ord och personer som inte är så bekanta i dag. Därför har vi kompletterat originaltexten med en kortfattad ordlista.

I den här e-boken publicerar vi originalets text ordagrant och helt utan ändringar, alla namn, uttryck och till och med felstavningar har behållits.

Krinolinens historia

Den här texten publicerades ursprungligen i augusti år 1889 i tidskriften "Ny Illustrerad Tidning" med rubriken "Till krinolinens historia". Texten publicerades anonymt.

Många år är det icke sedan korrespondenser från Paris en vacker dag meddelade den hemska nyheten, att modets drottningar i den franska hufvudstaden beslutit att återinföra krinolinens, detta af kejsarinnan Eugenie 1855 introducerade, all smak och allt förnuft trotsande »plagg», som man sedan länge trott vara för evigt utdömdt och som man hoppats vara för alltid uteslutande hänvisadt till en af de mest excentriska sidorna i modegalenskapens historia.

Först ryckte man på axlarna åt hela saken. Var det, så frågade man sig, verkligen möjligt att det »täcka» könet skulle kunna vilja återinföra något så absurdt, så opraktiskt och så vanställande fult som krinolinens? Nej, det var i första ögonblicket otänkbart. Men sedan erinrade man sig att modet icke följer några förnuftiga lagar alls, utan ofta gränsar till det mest vanvettiga, och när notisen om moderevolutionen oupphörligt gick igen i tidningarnas spalter, började litet hvar

att frukta det värsta. Dess bättre visade sig ryktet snart vara gripet ur luften. Krinolinen kom ej igen *den* gången. Europas damer kände sig ännu ej mogna för denna »reform». Det hela inskränkte sig till ett diminutivum af den gamla aflagda krinolinen, en nyhet, som nu icke längre är en nyhet, ett »plagg», som ännu existerar och väl länge nog skall fortleva — turnyren.

Det är likväl därför icke sagdt att icke krinolinen en dag åter uppstår från de döda. Modet, liksom allt annat, har sin kretsgång, det också. Hvad som i dag ej gillas, är i morgon helt och hållet *comme il faut*. Det visar modernas historia i allmänhet och icke minst hvad just krinolinen angår. Den har nämligen haft sina perioder, den såsom så mycket annat. Den har lefvat, dött och lefvat upp igen. När kejsarinnan Eugenie införde den i Tuileriernas salonger, hade den redan haft många öden, och hvem vet, om den ej åter en gång, när tiden blir fullbordad, håller sitt segerrika intåg i världen. Det är därför som vi presentera våra läsarinnor några fragment i bild ur dess historia.

Namnet *crinoline*, franskt, kommer af det latinska ordet *crinis*=hår och betydde ursprungligen ett tyg af garn och tagel, hvaraf man förfärdigade säckar och balar, men kom under tidernas lopp att beteckna ett slags underkjol af med band omvirade fiskben, afsedda att utspänna de öfre kjolarna och klädningen. Såsom våra läsarinnor af vidfogade afbildningar finna, har man ännu i behåll åtskilliga afbildningar af krinoliner och styfkjortlar, *reifröcke* (fiskbensskört) såsom tyskarne under 1700-talet kallade dem, ja, ända sedan 1500-talet och den jungfruliga drottning Elizabeths dagar. Men 1700-talets styfkjortlar voro i själfva verket endast en afart af 1500-talets *vertugalles* eller *vertugadins* (på tyska: *tugendwardeiner*), hvilka de franska damerna lånade från spaniorskorna.

I Rubens' taflor bära de förnäma damerna ännu detta »plagg», ehuru det på hans tid var af blygsammare dimensioner än förut. På Ludvig XIV:s tid kom *la vertugalle* alldeles ur modet. Det oakadt lefde modet under denne konungs långa regering åter upp i *les paniers*, såsom de på grund af sin likhet med en flätad korg benämndes. På 1730-talet blomstrade detta mod. Vid slutet af Ludvig XV:s regering bortlade man åter *les paniers*, men under Marie Antoinette kom styfkjorteln å nyo i bruk, ehuru under förändrad form. Det höll sig dock nu icke länge uppe, utan efterträddes af *les culs de Paris*. Men med kejsarinnan Eugénie trädde styfkjorteln under det anspråkslösa namnet *crinoline* åter fram på skådeplatsen och vann en kolossal utbredning bland damer af alla samhällsklasser, ända till dess den under slutet af det andra kejsardömet ändtligen råkade i misskredit. Huru den oformliga krinolinen tedde sig »i helg och söken» har våra läsare tillfälle att skåda i de första årgångarna af N. I. T., der bidrag till dess historia otaliga gånger tecknats både på allvar och på skämt.

Drottning Elizabeth.

1710

1735

1735

1745

1855

Viktiga ord och personer

Andra kejsardömet.

Tidsperiod i Frankrikes historia som betecknar kejsaren Napoleon III:s tid 1852–1870.

Comme-il-faut.

Franskt uttryck som betyder ”så som det ska vara”.

Drottning Elizabeth.

[1533–1603] Drottning över England och Irland från 1558 till sin död 1603. Är en av de mest inflytelserika regenterna i Englands historia och hennes långa tid vid makten, 44 år, gjorde att landet fick en stabilitet efter en lång period av oro. Har gett namnet till den engelska tidsperioden den elisabetanska eran.

Kejsarinnan Eugénie.

[1826–1920] Fransk kejsarinna. Föddes i Spanien med namnet Doña Maria Eugenia Ignacia Augustina de Palafox-Portocarrero de Guzmán y Kirkpatrick. Gifte sig 1853 med franske kejsaren Napoleon III. Var känd över hela Europa för sin skönhet och elegans. Hon var under perioder då hennes make var frånvarande.

Ludvig XIV.

[1638–1715] Kung av Frankrike och Navarra från 1643 till sin död. Under Ludvig XIV:s tid vid makten utkämpade Frankrike tre krig. Han är mest känd för att ha uppfunnit hovetiketten.

Ludvig XV.

[1710–1774] Fransk kung från 1715 till sin död 1774. Var helt ointresserad av politik och ägnade i stället sin tid åt fester, jakt och älskarinnor. Under Ludvig XV:s tid vid makten förlorade Frankrike sina kolonier i Indien och Amerika. Hans lyxliv och kostnaderna för de många krigen orsakade stort missnöje i landet.

Marie-Antoinette.

[1755–1793] Drottning av Frankrike och Navarra från 1774 tills 1792. Var gift med den franske kungen Ludvig XVI. Hon hatades av stora delar av folket på grund av sitt slöseri. Marie-Antoinette avrättades under den franska revolutionen. Hon är i dag en av historiens mest kända personer och det har gjorts 100-tals pjäser, böcker och filmer om henne.

Napoleon III.

[1808–1873] Fransk president och kejsare samt prins av Holland. Hette egentligen Charles Louis Napoléon Bonaparte och var den berömda Napoleon Bonapartes brorson. Valdes till president 1848 och utnämndes till kejsare 1852. Avsattes 1870 och levde de sista åren av sitt liv i exil i Storbritannien.

Rubens, Peter Paul.

[1577–1640] Flamländsk barockmålare som gärna överdrev rörelser och färger i sina målningar. Är berömd för sina många al-

tarmålningar, porträtt och landskap. Var förutom måleriet både vetenskapsman, konstsamlare och framgångsrik diplomat.

Tuilerierna.

Namnet på ett stort område i centrala Paris där bland annat Tuileriträdgården och Place de la Concorde ligger. Tidigare var det namnet på ett stort palats, Palais des Tuileries, där landets monark residerade. Det jättelika palatset brann på 1800-talet och revs 1883.

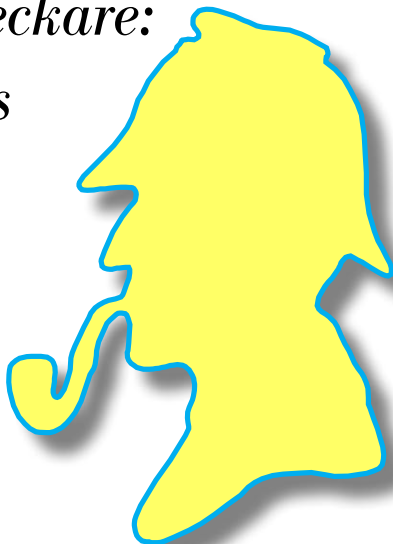
Turnyr.

En typ av ställning som användes av kvinnor i slutet av 1800-talet. Turnyren placerades under klänningen för att ge bäraren intrycket av att ha en yppig bakdel.

*Om du gillade den här e-boken
så kolla in våra deckare:*

- *Sherlock Holmes*
- *Filip Collin*
- *Leo Carring*
- *Asbjörn Krag*
- *Auguste Dupin*
- *Dick Donovan*

Mer info: www.klassiskadeckare.se